

Jak se vyznat v nových formách nikotinu

Zdravotní riziko kouření je, doufejme, víceméně všem jasné a jasně prokázané. Jinak je to s rizikem nikotinu, to bychom měli jasně oddělovat. Bohužel se obojí často míchá a někdy můžeme i v jedné publikaci číst oba pojmy střídavě. Navíc se také zaměňují riziko zdravotní a riziko závislosti.

Nikotin není neškodný, ale v tabákovém kouří je oproti tisícům jiných látek jeho zdravotní riziko zanedbatelné. Pokud je tedy dostupný bez kouře, prostá úvaha říká, že zdravotní riziko je nižší.

Jinou otázkou je riziko závislosti, a to se týká zejména těch forem nikotinu, z nichž se vstřebává rychle a hodně. Mohou závislost vyvolávat, udržovat či prohlubovat.

Aby to nebylo málo, panují nejasnosti i kolem kategorií jednotlivých výrobků – základní členění viz publikace v tomto čísle. Krátce řečeno, nikotinové výrobky jsou jak na bázi čistého nikotinu (nezahříváné nebo zahříváné, tak na bázi tabáku (nezahříváné nebo zahříváné). Z toho plyne i míra rizika – nejméně rizikový je nezahříváný nikotin (v čisté formě náhradní terapie nikotinem, pak nikotinové sáčky), riziku kouření se blíží zahříváné tabákové výrobky. Právě výrobci zahříváného tabáku využívají

kázaného faktu, že z elektronické cigarety vdechuje konzument méně než 5 % toxic- kých látek v porovnání s kouřením (nejsou „zdravější“ ani neškodné!) – snaží se proto vzbudit dojem, že zahříváný tabák je to- též co elektronická cigareta, ačkoli obsah vdechovaných toxických látek je mnohem vyšší. Každopádně tabákový průmysl poté, co cigarety pravděpodobně odchází do minulosti, potřebuje nové zákazníky, loví je dnes hlavně na sociálních sítích.

Komunita kontroly tabáku je navíc rozdě- lena často předem daným, někdy skalním ná- zorem na harm reduction, tedy užívání méně rizikových (nikoli neškodných!) forem nikotinu z hlediska zdravotního rizika. Nejlepším dopo- ručením je jistě rada nezačínat kouřit, a pokud kouříte, přestat. Bohužel realita je jiná, jednak přestat kouřit, respektive užívat nikotin, není vůbec snadné a jednak se vždy určitá část ze- jména adolescentů vždy chová v určitém smy- slu rizikově, navíc si pletou pojmy „neškodný“ a „méně rizikový“. Pokud jde o adolescenty, v řadě zemí se zvýšil počet vapujících nikotin, ale zároveň bezprecedentně klesl počet kuřá- ků, tedy se zdá, že ti, co by kouřili, vapují. Řeší se i otázka, zda vapování nikotinu vede k poz- dějšímu kouření: pokud jsou ale vyloučeny

zkreslující faktory jako chudoba, míra stresu, vzdělání, socioekonomický status, vyloučené populace či psychiatrická komorbidita, nezdá se, že by to tak bylo.

Navíc můžeme i v renomovaných časopi- sech najít publikace s naprosto kontroverzními výsledky.

Co s tím? Doporučila bych soustředit se na metodiku: Je jasně a dostatečně podrob- ně popsána? Replikovatelná? Replikovaná? Odpovídá danému tématu (např. může prů- řezová studie spojovat vapování s infarkty myokardu bez udání časových souvislostí)? Je adekvátní? Odpovídá míra expozice tká- ním in vitro realitě užívání? Jsou hodnoty případně prokázanych toxických látek po- rovnány s jejich limity nebo koncentrací v ji- ných výrobcích? Odpovídají výsledky práce tvrzení abstraktu a názvu? Jsou k dispozici supplementary data, aby byla možná kon- trola? Kupodivu to tak často není.

Tedy, čtème vždy pozorně metodiku.

prof. MUDr. Eva Králíková, CSc.

Centrum pro závislé na tabáku,

III. interní kliniky 1. LF UK a VFN v Praze

Ústav hygieny a epidemiologie 1. LF UK a VFN v Praze

TIRÁŽ

Pediatric pro praxi

Ročník 24, 2023, číslo 2

Předseda redakční rady:

prof. MUDr. Vladimír Mihál, CSc.

Místopředseda redakční rady:

prof. MUDr. Zdeněk Doležel, CSc.

Redakční rada:

MUDr. Jan Boženský, prof. MUDr. Svetozár Dluholucký, CSc., doc. MUDr. Jiří Dort, Ph.D., Mgr. Jaroslava Fendrychová, Ph.D., MUDr. Pavel Frühauf, CSc., MUDr. Michal Goetz, Ph.D., MUDr. Martin Gregora, MUDr. Josef Gut, MUDr. Nora Hradská, MUDr. Alena Machovcová, MBA, MUDr. Jan Pajerek, doc. MUDr. Jan Pavlíček, Ph.D. MUDr. Ivan Pechl, prof. MUDr. Ludmila Podracká, CSc., MUDr. Luděk Ryba, doc. MUDr. Dalibor Sedláček, CSc., MUDr. Jarmila Seifertová, Ph.D., Lucie Sikorová, Ph.D., doc. MUDr. Sylva Skálová, prof. MUDr. Josef Sýkora, Ph.D., MUDr. Pavol Šimurka, Ph.D., prof. MUDr. Jiří Šnajdauf, DrSc., doc. MUDr. Jiřina Zapletalová, Ph.D.

Vydavatel:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc
IČ 25553933

Adresa redakce:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc
tel: 582 397 407, fax: 582 396 099, www.solen.cz

Redaktorka:

Mgr. Eva Kultánová, kultanova@solen.cz,
mob.: 774 712 162

Grafická úprava a sazba: Aneta Děrešová,
deresova@solen.cz

Obchodní oddělení:

Ing. Martina Osecká, osecka@solen.cz,
Charlese de Gaulla 3, 160 00 Praha 6
tel.: 233 340 201, mob.: 724 984 450

Předplatné v ČR:

Cena předplatného za 6 čísel + supplementa
na rok 2023 je 1 500 Kč.

Časopis můžete objednat na www.solen.cz,
e-mailem: predplatne@solen.cz,
telefonem: 585 204 335

Cena elektronického předplatného na rok 2023 je 900 Kč,
lze jej objednat v e-shopu na www.solen.cz.

Všechny publikované články procházejí recenzí.

Registrace MK ČR pod číslem E 10014.

ISSN 1213-0494 (print), ISSN 1803-5264 (on-line)

Citační zkratka: Pediatr. praxi.

Časopis je indexován v:

EMBASE, EBSCO, Scopus.

Vydavatel nenes odpovědnost za údaje
a názory autorů jednotlivých článků či inzerátů.

Reprodukce obsahu je povolena pouze
s přímým souhlasem redakce.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvky krátit
či stylisticky upravovat. Na otištění rukopisu
není právní nárok.